

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАТО

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Представлено загальну інформацію про НАТО для участі в конференції. Було розглянуто умови та обставини створення Північноатлантичного альянсу, структуру, історію, мету основних її підрозділів.

Ключові слова: НАТО, штаб-квартира НАТО, національні делегації, міжнародний персонал, військовий комітет, міжнародний військовий штаб, союзні командні операції, організації, агентства.

Abstract

General information on NATO for the conference is presented. The conditions and circumstances of the North Atlantic Alliance formation, structure, history, purpose of its main units were considered.

Keywords: NATO, NATO Headquarters, National Delegations, International Staff, Military Committee, International Military Staff, Allied Command Operations, organisations, agencies.

Вступ

Багатьом людям відомо про таку міжнародну організацію, як НАТО. Та не всі знають про те, як вона утворилась, яка мета її створення, що саме посприяло її створенню та яка її мета, структура. Саме про таку основну інформацію в даній роботі і піде мова.

Результати дослідження

НАТО або Північноатлантичний альянс, або Організація Північноатлантичного договору- міжнародна організація, що утворилася в результаті підписання Північноатлантичного договору в 1949-му році у Вашингтоні. Тоді даний договір підписали: Франція, Велика Британія, США, Бельгія, Італія, Канада, Ісландія, Данія, Люксембург, Норвегія, Португалія, Нідерланди(12 країн). З'явився альянс в результаті неспроможності ООН забезпечити безпеку європейських країн, так як після війни вони ослабли, існував страх повторної атаки із сторони Німеччини, та СРСР, який входив до організації і перешкодив нормальній її роботі. ООН скористалось можливістю і для легітимізації НАТО було використано 51-й пункт Статуту ООН, у частині 5 у рамках легітимного колективного захисту. В результаті НАТО стає працездатною та створює систему колективної оборони, згідно з якою його незалежні держави-члени погоджуються на взаємну оборону у відповідь на атаку будь-якої зовнішньої сторони.[1] Станом на 04.2020, НАТО включає 31 країну:Албанія, Бельгія, Болгарія, Канада, Хорватія, Чехія, Данія, Естонія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Чорногорія, Нідерланди, Північна Македонія, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Туреччина, Великобританія, США. Партнерами НАТО є такі країни: Вірменія, Австрія, Азербайджан, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Фінляндія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Грузія, Ірландія, Казахстан, Киргизька Республіка, Мальта, Республіка Молдова, Росія, Сербія, Швеція, Швейцарія, Таджикистан, Туркменістан, Україна, Узбекистан. [2]

Від свого створення і до сьогодні досить багато часу пройшло (71 рік), проте Північноатлантичний альянс так же залишається важливим і привабливим для вступу багатьох країн. В чому ж полягає такий «успіх»? Річ в тому, що НАТО розвинула цивільну структуру, військову структуру, та різні організації, агентства. [3]

Цивільна структура

Сюди входять: штаб-квартира НАТО, постійні представники та національні делегації, міжнародний персонал .[4]

Штаб-квартира НАТО є політичним та адміністративним центром альянсу. Він розташований на бульварі Леопольда III у Брюсселі, Бельгія. Штаб пропонує місце, де представники всіх країн-членів збираються разом, щоб приймати рішення на основі консенсусу. Він також пропонує місце для діалогу та співпраці між країнами-партнерами та країнами-членами НАТО, що дозволяє їм спільно працювати в зусиллях для досягнення миру та стабільності. Приблизно 4000 людей працюють у штаб-квартирі НАТО штатно. З них близько 2000 є членами національних делегацій та обслуговуючими співробітниками національних військових представників НАТО. Близько 300 людей працюють у представництвах країн-партнерів НАТО. Близько 1000 є цивільними членами Міжнародного штабу або агентств НАТО, розташованих у штабі, а близько 500 - членів Міжнародного військового штабу, до складу якого входять також цивільні особи. У постійних делегаціях членів НАТО та партнерів, що знаходяться в штаб-квартирі, є широка можливість для неофіційних та офіційних консультацій на постійній основі, що є ключовою частиною процесу прийняття рішень альянсу. Зустрічі в штаб-квартирі НАТО проводяться протягом року, створюючи умови для діалогу між країнами-членами. Щорічно в органах НАТО проводиться більше 5000 зустрічей, в яких беруть участь персонал, який базується в штабі, а також безліч експертів, які їдуть на місце зустрічі. У 1949 році країни-члени альянсу створили першу штаб-квартиру НАТО в Лондоні, Великобританія, на площі 13 Белгрейв. У міру розвитку структури НАТО необхідно було більше місця, її штаб-квартира переїхала до центрального Парижа у квітні 1952 року. Але потім переїхала до споруди, яка була побудована у Порті Дофін у 1960 році. Однак у 1966 р. Франція вирішила відійти від інтегрованої військової командної структури НАТО і новий майданчик у Бельгії був побудований у рекордно короткий термін за півроку та був відкритий 16 жовтня 1967 року. До 1999 року глави держав та урядів НАТО зрозуміли, що з розширенням та трансформацією НАТО об'єкти більше не відповідають вимогам альянсу. Вони домовилися побудувати нову штаб-квартиру, розташовану через дорогу від існуючого штабу, бульвар Леопольда III, Брюссель. Будівництво будівлі було завершено у 2017 році, а переїзд відбувся у 2018 році, де штаб і розміщений досі.

Кожна країна-член НАТО має делегацію у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі, Бельгія, і вносить свій внесок у консультаційний процес, що дозволяє НАТО приймати колективні рішення чи дії. Відповідальність і завдання кожної делегації - представляти свою країну-члена в НАТО. Повноваження кожної делегації походять від уряду своєї країни. Він діє за інструкціями зі своєї столиці та звітує про рішення та проекти НАТО. Кожна країна-член представлена в кожному комітеті НАТО, на кожному рівні. Зверху, кожна країна-член є представником Посла Північноатлантичної ради (НАЗ), головного органу, що приймає рішення в НАТО, шляхом посла. Посли підтримуються їх національною делегацією, що складається з радників та посадових осіб, які представляють свою країну в різних комітетах НАТО, підпорядкованих НАК. Делегації також можуть бути підтримані експертами зі столиць з певних питань. Важливою функцією делегацій у штаб-квартирі НАТО є сприяння процесу консультацій. Консультації між делегаціями можуть проходити у багатьох формах - від обміну інформацією та думками до повідомлення про дії чи рішення, які уряди вже прийняли чи можуть збиратися здійснити і які мають пряме чи опосередковане відношення до інтересів союзників. Консультації в кінцевому рахунку призначені для того, щоб країни-члени могли домогтися взаємно прийнятних угод щодо колективних рішень або дій альянсу в цілому. Делегацію очолює посол, який призначається урядом на термін від одного до восьми років. Штат делегації коливається в розмірі від приблизно шести (Ісландія) до 200 (США). До його складу входять державні службовці міністерств закордонних справ, міністерства оборони та інших відповідних міністерств. Міжнародний штаб та Міжнародний військовий штаб у штабі НАТО підтримують роботу делегацій. Як зазначено в «Угоді про статус НАТО, національних представників та міжнародного персоналу» (підписаній в Оттаві в 1951 р.), Всі члени національних делегацій користуються тими ж імунітетами та привілеями, що і дипломатичні представники. До них відносяться: імунітет від особистого арешту або затримання; недоторканність від судочинства стосовно слів, написаних чи дій, вчинених в офіційній якості; та недоторканність усіх паперів та документів. Повний перелік пільг та імунітетів можна знайти у статті XIII угоди.

Основна роль Міжнародного персоналу полягає в наданні консультацій, настанов та адміністративної підтримки національним делегаціям у штаб-квартирі НАТО. Персонал допомагає виконувати рішення, прийняті на різних рівнях комітетів, і, роблячи це, підтримує процес створення консенсусу та прийняття рішень в рамках альянсу. Міжнародний персонал (МП) є дорадчим та адміністративним органом, який підтримує Північноатлантичну раду (Раду або НАК) - головний орган НАТО, що приймає рішення. Він несе відповідальність за підготовку та подальші дії в усіх питаннях Ради.

Наприклад, МП готує широкий спектр документів від політичних документів до допоміжних записок, доповідей та виступів з питань, що стосуються політичної та військової програми НАТО. Він підтримує та консультує комітети, а також готує та слідкує за їх обговореннями та рішеннями, таким чином полегшуючи процес політичних консультацій. Він тісно співпрацює з Міжнародним військовим штабом НАТО, розташованим в одній будівлі в Брюсселі. Міжнародний військовий штаб є виконавчим органом Військового комітету - старшим військовим органом НАТО. Члени МП зобов'язані вірності Організації протягом періоду їх призначення. Вони або приймаються на роботу безпосередньо Організацією, або командуються їхніми урядами, і кожне призначення затверджується Генеральним секретарем. Вакансії в МП оголошуються на веб-сайті НАТО та відкриті для громадян країн-членів. Міжнародний персонал включає Канцелярію Генерального секретаря, вісім підрозділів, кожен з яких очолює помічник Генерального секретаря, та ряд незалежних бюро на чолі з директорами. Міжнародний персонал було створено в 1951 році для підтримки НАЗК. На нього покладалося відповідальність за підготовку та подальші дії в усіх питаннях НАЗК. Угода про статус Організації Північноатлантичного договору визначила його статус, який національні представники та міжнародний персонал переговорили та підписали у вересні 1951 року. Протягом багатьох років МП багато разів реорганізовувався. Наприклад, у листопаді 2002 р. На Празькому саміті лідери НАТО затвердили пакет заходів щодо підвищення здатності Альянсу до нових загроз безпеці. Це включало реорганізацію МП НАТО та впровадження сучасних процесів управління. Перебудова мала на меті забезпечити справедливий перерозподіл обов'язків між підрозділами, посилити управління персоналом та покращити координацію ключових питань та програм. У Стратегічній концепції 2010 року НАТО зобов'язалася «брати участь у процесі постійних реформ, упорядкувати структури, вдосконалити методи роботи та досягти максимальної ефективності». Таким чином, розгляд МП було розпочато як частину більшого пакету реформ - військової командної структури, організацій та агентств та комітетів НАТО.

Військова структура

До складу даної структури входять: військовий комітет, міжнародний військовий штаб, союзні командні операції та інші командно-штабні організації НАТО.[5]

Військовий комітет є вищим військовим органом НАТО і найстарішим постійним органом НАТО після Північноатлантичної ради, обидва вони були сформовані лише місяці після створення Альянсу. Це головне джерело військових порад Північноатлантичній раді та Групі ядерного планування та дає керівництво двом стратегічним командуванням. Основна роль Комітету полягає в наданні на основі консенсусу консультацій щодо військової політики та стратегії Північноатлантичній раді та вказівкам стратегічним командуванням НАТО. Він несе відповідальність за рекомендацію політичним органам НАТО тих заходів, які вважаються необхідними для спільної оборони регіону НАТО та виконання рішень щодо операцій та місій НАТО. Пораду Військового комітету слід шукати як звичайно до отримання дозволу Північноатлантичною радою на військові дії чи операції НАТО. Він є важливою ланкою між процесом прийняття політичних рішень та військовою командною структурою НАТО і є невід'ємною частиною процесу прийняття рішень Альянсу. Військовий комітет також відіграє ключову роль у розвитку військової політики та доктрини НАТО в рамках обговорень Ради, Групи ядерного планування та інших вищих органів. Він несе відповідальність за переклад політичних рішень та настанов у військовому напрямку двом стратегічним командуванням НАТО - Верховним командуванням союзною Європою та Верховним командуванням Альянсу з питань трансформації. У цьому контексті Комітет сприяє розробці загальних стратегічних концепцій Альянсу та готує щорічну довгострокову оцінку сили та можливостей країн та областей, що становлять загрозу для інтересів НАТО. У періоди криз, напруженості чи війни, а також стосовно військових операцій Альянсу, таких як його роль в Афганістані та Косові, він консультує Раду щодо воєнного стану та його наслідків, а також дає рекомендації щодо застосування військової сили, виконання планів дій у надзвичайних ситуаціях та розробка відповідних правил взаємодії. Він також відповідає за ефективну роботу відомств, підпорядкованих Військовому комітету.

Міжнародний військовий штаб є виконавчим органом Військового комітету, старшим військовим органом НАТО. Міжнародний військовий штаб є важливою ланкою між політичними органами, які приймають рішення Альянсом, і стратегічними командуваннями НАТО (Верховним Головнокомандувачем Європи - SACEUR - та Верховним Головнокомандувачем з питань трансформації - SACT) та їх штабами. Її сила полягає в обміні інформацією та думками зі штабами Військових представників, цивільним міжнародним штабом, Стратегічними командуваннями, багатонаціональними робочими групами та агенціями НАТО, забезпечуючи ефективну та ефективну роботу персоналу. Роль штабу полягає в наданні найкращих стратегічних військових порад та підтримки військового комітету. Він несе відповідальність за підготовку оцінок, досліджень військових питань НАТО, що визначають сфери,

що мають стратегічний та оперативний інтерес, та пропонує напрями дій. Його робота дає можливість військовим представникам 30 країн-членів Альянсу швидко та ефективно вирішувати питання, гарантуючи, що МК надає Північноатлантичній раді - головному органу прийняття політичних рішень НАТО - на основі консенсусу поради щодо всіх військових аспектів політики, операцій та трансформації в рамках Альянсу. Військовий штаб очолює генеральний директор на рівні тризіркового генерала чи офіцера, якому допомагають 12 генералів, які очолюють підрозділи та управління адміністративного забезпечення в ІМС. Він здатний швидко переходити в режим кризи 24/7 протягом обмеженого періоду часу без додаткового персоналу. Кілька ключових посад розміщені в офісі Генерального директора ІМС або приєднані до нього

Союзні командні операції- операції, місії і командні навчання, що проводяться країнами-союзниками. Керує даними подіями командування операцій союзників, що являється штаб-квартирою НАТО у всіх військових планах та операціях, є наступником двох історичних стратегічних командувань для НАТО - командування союзників Європою та командування союзників Атлантики. Стратегічне командування має свою структуру, а саме стратегічний, оперативний і тактичний рівні. На стратегічному рівні керування очолює Верховний головнокомандувач ОЗС НАТО в Європі. Його роботу контролює Військовий комітет, що підпорядкований Північноатлантичній раді і Групі ядерного планування. На оперативному рівні виконується керування операціями з двох постійних командувань. На тактичному рівні існує 6 командувань що відповідає певному виду збройних сил та забезпечує підтримку на оперативному рівні. Через два роки після створення НАТО в 1949 році члени Альянсу зрозуміли, що необхідна військова командна структура для забезпечення більшої інтеграції сил НАТО та належних командувань у разі кризи чи війни. Як результат, у 1951 р. Було створено перше стратегічне командування під командуванням генерала Дуайта Д. Ейзенхауера, армії США, який мав титул Верховного командувача союзних країн Європи. Його штаб - Верховний штаб союзних держав Європи - знаходився в паризькому передмісті Рокенкорт, Франція. Через рік було активовано друге велике стратегічне командування для НАТО. Командування союзників Атлантики мало штаб у Норфолку, штат Вірджинія, США, і ним командував Верховний командувач союзників Атлантики. Першим Верховним командувачем був адмірал Лінде Д. Маккормік, ВМС США. У 1967 році командування операцій союзників переїхало з Рокенкорта, Франція, в Касто, Бельгія, внаслідок рішення президента Франції Шарля де Голля вивести свою країну з інтегрованої військової командної структури НАТО. Штаб-квартира командування союзників Атлантики залишалася у своєму первісному місці протягом усієї своєї історії. На Празькому саміті 2002 року країни-члени НАТО домовились про серйозну реорганізацію командної структури НАТО, згідно з якою буде лише одна команда стратегічного рівня, відповідальна за всі операції НАТО, з назвою Операції командування союзників, в той час як другий штаб на стратегічному рівні - Альянс командування з трансформації - буде створений для сприяння та нагляду за постійною трансформацією сил та можливостей Альянсу шляхом навчання та розробки нових концепцій та доктрин. Як з історичних, так і з фінансових і правових причин штаб-квартира командування операцій союзників зберегла традиційну назву, а її командир - традиційне позначення. По суті, коли нова організаційна структура набула чинності у 2004 році, просто додала до своїх існуючих обов'язків у Європі океанські райони, які раніше були під керівництвом Верховного командувача. У той же час деякі з трансформаційних заходів командування операцій союзників перейшло до нової командної трансформації союзників, командир якої відомий як Верховний командувач Альянсу з трансформації.

Організації та агентства

Так як основною метою створення НАТО був захист країн-членів, то всі найбільш важливі підрозділи вже було оглянуто, тому доволі об'ємна інформація в даному підрозділі буде розглянута коротко. В НАТО існує багато організацій та агентств які поділяються на: керівні комітети проекту або офіси проекту, акредитовані центри передового досвіду, освіта та навчання, ранне попередження у повітрі, електронна війна, метеорологія, військова океанографія, управління повітряним рухом, управління повітряною обороною, планування цивільних надзвичайних ситуацій, офіси програм, наука і технології, зв'язок та інформація, підтримка. Розглянемо декілька з них.

Агентство підтримки та закупівель НАТО об'єднує діяльність НАТО з питань логістики та підтримки закупівель в одній організації, надаючи комплексні рішення багатонаціональної підтримки для країн-членів НАТО та партнерів. Воно повністю фінансується клієнтом, працює на основі "без прибутку - без збитків".

Агентство зв'язку та інформації НАТО - або Агентство NCI - виступає основним постачальником НАТО з питань консультацій, управління та контролю і комунікацій та інформаційних систем. Він також надає ІТ-підтримку штаб-квартирі НАТО, командній структурі НАТО та агенціям НАТО.

Організація НАТО з питань науки і технологій пропонує інновації, поради та наукові рішення для задоволення постійно мінливих потреб Альянсу. Це гарантує, що НАТО підтримує свої військові та технологічні переваги для вирішення поточних та майбутніх проблем безпеки.

Комітет з авіації - це вищий цивільно-військовий орган НАТО, який консулює Північноатлантичну раду щодо всіх відповідних аспектів, що сприяють безпеці та безпеці авіації, на підтримку всього спектру місій НАТО.

Центри передового досвіду - це міжнародні військові організації, які готують та навчають керівників та фахівців з країн-членів НАТО та країн-партнерів. Вони допомагають у розробці доктрини, покращують сумісність та можливості, а також перевіряють та затверджують концепції шляхом експерименту. Вони пропонують визнаний досвід та досвід, який приносить користь Альянсу, та підтримують трансформацію НАТО, уникаючи при цьому дублювання активів, ресурсів та можливостей, які вже є в Альянсі.

Висновки

Після детального аналізу всієї доступної і потрібної інформації можна побачити, з чого саме складається НАТО, а також історію певних структур або їх елементів, мету створення та формування альянсу, країни-члени та країни-партнери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. НАТО [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. What is NATO? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html>.
3. NATO Organization [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/structure.htm#CS>.
4. Цивільна структура НАТО [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%5>. Військова структура НАТО [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Щур Дмитро Сергійович— студент групи ІКІ-176, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: baffer77@gmail.com

Науковий керівник: *Корнієнко Валерій Олександрович*— кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук.

Shchur Dmytro Sergiyovich - student of the group ICE-17b, faculty of information technologies and computer engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: baffer77@gmail.com

Scientific supervisor: *Valeriy Alexandrovich Kornienko* - candidate of historical sciences, doctor of political sciences, professor, head of the department of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences.